

Γνώσεις, στάσεις και συμπεριφορά των φοιτητών νοσηλευτικής στη φροντίδα των ελκών πίεσης: Συστηματική Ανασκόπηση

Βαρβία Ευγενία¹, Βασιλόπουλος Γεώργιος², Νταφογιάννη Χρυσούλα², Φασόη Γεωργία³

1. Νοσηλεύτρια, MSc Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής & Ειδικευόμενη Νοσηλεύτρια στην Επείγουσα και Εντατική Νοσηλευτική
2. Καθηγητής-Αντιπρόεδρος Τμήματος Νοσηλευτικής, Αναπληρωτής Διευθυντής ΠΜΣ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα
3. Καθηγήτρια Τμήματος Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής Αθήνα
4. Ομότιμη Καθηγήτρια Τμήματος Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα

DOI: 10.5281/zenodo.23142505

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Τα έλκη πίεσης εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό πρόβλημα δημόσιας υγείας, με τη συχνότητα εμφάνισής τους να κυμαίνεται διεθνώς μεταξύ 8,4% και 18,7%. Η αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπισή τους προϋποθέτει επαρκείς γνώσεις, κατάλληλες κλινικές δεξιότητες και θετικές στάσεις των νοσηλευτών. Ως εκ τούτου, η εκπαίδευση των φοιτητών νοσηλευτικής σε προπτυχιακό επίπεδο διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των απαιτούμενων επαγγελματικών ικανοτήτων.

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης ήταν η διερεύνηση των γνώσεων, των στάσεων και της συμπεριφοράς των φοιτητών νοσηλευτικής σχετικά με τη φροντίδα των ελκών πίεσης, μέσω ανασκόπησης της διαθέσιμης διεθνούς βιβλιογραφίας.

Υλικό και Μέθοδος: Πραγματοποιήθηκε συστηματική αναζήτηση της βιβλιογραφίας στις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων PubMed, Scopus και Google Scholar για το χρονικό διάστημα 2015–2025. Η αναζήτηση βασίστηκε στις λέξεις-κλειδιά «Pressure Ulcers», «Nursing Students», «Knowledge», «Attitudes» και «Behaviour», καθώς και σε συναφείς όρους.

Αποτελέσματα: Στην παρούσα ανασκόπηση συμπεριλήφθηκαν συνολικά 12 μελέτες. Τα ευρήματα έδειξαν ότι οι φοιτητές νοσηλευτικής παρουσίαζαν, συνολικά, ανεπαρκές επίπεδο γνώσεων σχετικά με την πρόληψη και τη φροντίδα των ελκών πίεσης, ενώ οι στάσεις και η συμπεριφορά τους απέναντι στη φροντίδα των ασθενών ήταν, κατά κανόνα, θετικές.

Συζήτηση: Συνολικά, τα ευρήματα της παρούσας ανασκόπησης καταδεικνύουν ότι η ενίσχυση της προπτυχιακής εκπαίδευσης αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη βελτίωση της ποιότητας της νοσηλευτικής φροντίδας των ασθενών με έλκη πίεσης. Η ενσωμάτωση περισσότερων ωρών κλινικής άσκησης, η αξιοποίηση εκπαιδευτικών προσομοιώσεων υψηλής πιστότητας, η συστηματική διδασκαλία των διεθνών κατευθυντήριων οδηγιών και η ενίσχυση της τεκμηριωμένης νοσηλευτικής πρακτικής μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη των γνώσεων, των δεξιοτήτων και της κριτικής σκέψης των μελλοντικών νοσηλευτών.

Συμπεράσματα: Τα ευρήματα της ανασκόπησης αναδεικνύουν την ανάγκη ενίσχυσης της προπτυχιακής εκπαίδευσης των φοιτητών νοσηλευτικής μέσω εξειδικευμένων θεωρητικών και κλινικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων, με στόχο τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και της ποιότητας της παρεχόμενης φροντίδας στους ασθενείς με έλκη πίεσης.

Λέξεις Κλειδιά: Έλκη πίεσης, φοιτητές νοσηλευτικής, γνώσεις, στάσεις, συμπεριφορά.

Υπεύθυνος αλληλογραφίας: Βαρβία Ευγενία, Τηλέφωνο: +30 6982591691, E-mail: jennyvarvia95@gmail.com

Nursing student's knowledge, attitudes and behaviour regarding pressure ulcer's care: Systematic Review

Varvia Evgenia¹, Vasilopoulos Georgios², Dafogianni Chrysoula², Fasoï Georgia³

1. Nurse, MSc Nursing Department, University of West Attica & Specialist Nurse in Emergency and Intensive Care Nursing, Greece
2. Professor-Vice President of the Nursing Department, Deputy Director of the Postgraduate Studies Program, University of West Attica, Athens, Greece

3. *Professor, Department of Nursing, University of West Attica, Athens, Greece*
4. *Emeritus Professor, Department of Nursing, University of West Attica, Athens, Greece*

DOI: 10.5281/zenodo.23142505

ABSTRACT

Background: Pressure ulcers remain a significant public health concern, with their prevalence ranging internationally from 8.4% to 18.7%. Effective prevention and management require adequate knowledge, appropriate clinical skills, and positive attitudes among nurses. Therefore, undergraduate nursing education plays a crucial role in developing the professional competencies required for the prevention and care of pressure ulcers.

Aim: The aim of this systematic review was to investigate nursing students' knowledge, attitudes, and behaviors regarding pressure ulcer care through a review of the available international literature.

Materials and Methods: A systematic literature search was conducted in the electronic databases PubMed, Scopus, and Google Scholar for studies published between 2015 and 2025. The search strategy included the keywords "Pressure Ulcers," "Nursing Students," "Knowledge," "Attitudes," and "Behaviour," as well as related terms.

Results: A total of 12 studies met the inclusion criteria and were included in this review. The findings indicated that nursing students generally demonstrated an inadequate level of knowledge regarding the prevention and management of pressure ulcers, whereas their attitudes and behaviors toward the care of patients with pressure ulcers were generally positive.

Discussion: Overall, the findings of this review indicate that strengthening undergraduate nursing education is essential for improving the quality of nursing care provided to patients with pressure ulcers. Increasing the number of clinical practice hours, incorporating high-fidelity simulation into educational programs, providing systematic instruction on international clinical practice guidelines, and promoting evidence-based nursing practice may substantially enhance nursing students' knowledge, clinical skills, and critical thinking abilities.

Conclusions: The findings of this review highlight the need to strengthen undergraduate nursing education through specialized theoretical and clinical educational interventions aimed at improving nursing students' knowledge, clinical competencies, and the quality of care provided to patients with pressure ulcers.

Keywords: Pressure ulcers, nursing students, knowledge, attitudes, behavior.

Corresponding Author: Varvia Evgenia, Telephone Number: +30 6982591691, E-mail: jennyvarvia95@gmail.com

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα έλκη πίεσης εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό πρόβλημα δημόσιας υγείας, καθώς συνδέονται με αυξημένη νοσηρότητα, παρατεταμένη διάρκεια νοσηλείας, υψηλό κόστος φροντίδας και σημαντική επιβάρυνση των συστημάτων υγείας παγκοσμίως.¹⁻³ Η συχνότητα εμφάνισής τους κυμαίνεται διεθνώς μεταξύ 8,4% και 18,7% των νοσηλευόμενων ασθενών,^{4,5} ενώ η παρουσία τους αναγνωρίζεται ως βασικός δείκτης ποιότητας της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας.⁶ Οι νοσηλευτές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην πρόληψη, την έγκαιρη αναγνώριση

και τη διαχείριση των ελκών πίεσης.⁷ Η αποτελεσματική εφαρμογή προληπτικών παρεμβάσεων, η αναγνώριση των παραγόντων κινδύνου και η ορθή φροντίδα των τραυμάτων προϋποθέτουν επαρκείς θεωρητικές γνώσεις, ανεπτυγμένες κλινικές δεξιότητες και επαγγελματικές στάσεις που ευνοούν την παροχή ποιοτικής και τεκμηριωμένης νοσηλευτικής φροντίδας.⁷ Υπό το πρίσμα αυτό, η προπτυχιακή εκπαίδευση των φοιτητών νοσηλευτικής αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς συμβάλλει στην ανάπτυξη των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων για την πρόληψη και

αντιμετώπιση των ελκών πίεσης. Η αξιοποίηση σύγχρονων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων, όπως η εργαστηριακή προσομοίωση, σε συνδυασμό με την οργανωμένη κλινική άσκηση υπό την εποπτεία έμπειρων εκπαιδευτών, ενισχύει την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της κλινικής κρίσης και της αυτοπεποίθησης των φοιτητών κατά την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας.^{8,9}

Παρά τη σημασία της εκπαίδευσης, η διεθνής βιβλιογραφία υποδεικνύει ότι οι γνώσεις των φοιτητών νοσηλευτικής σχετικά με την πρόληψη και τη φροντίδα των ελκών πίεσης παραμένουν συχνά ανεπαρκείς, ενώ τα ευρήματα σχετικά με τις στάσεις και τη συμπεριφορά τους εμφανίζονται λιγότερο συνεπή.¹⁰⁻¹⁸ Η ελλιπής γνώση των κατευθυντήριων οδηγιών και η περιορισμένη κλινική εμπειρία ενδέχεται να επηρεάσουν την ικανότητα των νέων επαγγελματιών να εφαρμόζουν αποτελεσματικές πρακτικές πρόληψης και αντιμετώπισης των ελκών πίεσης, ιδιαίτερα κατά τα πρώτα έτη της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας.¹⁹

Για τον λόγο αυτό, η συστηματική διερεύνηση των γνώσεων, των στάσεων και της συμπεριφοράς των φοιτητών νοσηλευτικής σχετικά με τη φροντίδα των ελκών πίεσης κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική, καθώς μπορεί να συμβάλει στον εντοπισμό εκπαιδευτικών αναγκών και στη βελτίωση των

προγραμμάτων σπουδών της νοσηλευτικής εκπαίδευσης.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης ήταν η διερεύνηση των γνώσεων, των στάσεων και της συμπεριφοράς των φοιτητών νοσηλευτικής σχετικά με την πρόληψη και τη φροντίδα των ελκών πίεσης, μέσω της συστηματικής ανασκόπησης της διαθέσιμης διεθνούς βιβλιογραφίας.

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Στρατηγική αναζήτησης

Η παρούσα μελέτη αποτελεί συστηματική ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας. Η αναζήτηση πραγματοποιήθηκε στις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων PubMed, Scopus και Google Scholar και αφορούσε δημοσιεύσεις της χρονικής περιόδου 2015–2025. Η αναζήτηση περιορίστηκε σε άρθρα δημοσιευμένα στην αγγλική γλώσσα και πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της σύνθετης αναζήτησης, αξιοποιώντας τον συνδυασμό των λέξεων-κλειδιών "Pressure Ulcer" AND "Nursing Students", καθώς και συναφών όρων.

Κριτήρια ένταξης και αποκλεισμού

Στην ανασκόπηση συμπεριλήφθηκαν πρωτογενείς ερευνητικές μελέτες (research articles), κλινικές μελέτες (clinical studies) και κλινικές δοκιμές (clinical trials) που

διερευνούσαν τις γνώσεις, τις στάσεις ή/και τη συμπεριφορά των φοιτητών νοσηλευτικής σχετικά με την πρόληψη και τη φροντίδα των ελκών πίεσης.

Επιλέχθηκαν μελέτες που αφορούσαν ενήλικες συμμετέχοντες (ηλικίας ≥ 18 ετών), ήταν δημοσιευμένες στην αγγλική γλώσσα, κατά το χρονικό διάστημα 2015–2025, και ήταν διαθέσιμες σε πλήρες κείμενο.

Αποκλείστηκαν ανασκοπήσεις, μετα-αναλύσεις, άρθρα χωρίς συνάφεια με το αντικείμενο της μελέτης, δημοσιεύσεις που δεν αφορούσαν φοιτητές νοσηλευτικής, μελέτες σε άλλη γλώσσα εκτός της αγγλικής, καθώς και άρθρα χωρίς ελεύθερη πρόσβαση στο πλήρες κείμενο.

Διαδικασία επιλογής των μελετών

Η αρχική αναζήτηση ανέδειξε συνολικά 602 δημοσιεύσεις. Μετά τον έλεγχο των τίτλων εντοπίστηκαν 602 δυνητικά σχετικές δημοσιεύσεις, εκ των οποίων 451 προέρχονταν από τη Scopus, 97 από τη Google Scholar και 54 από την PubMed.

Στη συνέχεια εφαρμόστηκαν διαδοχικά τα προκαθορισμένα κριτήρια ένταξης και αποκλεισμού. Αρχικά αποκλείστηκαν 325 μελέτες που είχαν δημοσιευθεί πριν από το 2015. Από τις εναπομείναντες 277 δημοσιεύσεις, 5 αποκλείστηκαν επειδή δεν ήταν δημοσιευμένες στην αγγλική γλώσσα. Ακολούθως, 91 μελέτες απορρίφθηκαν επειδή δεν αφορούσαν το νοσηλευτικό επιστημονικό πεδίο, ενώ 114 αποκλείστηκαν λόγω μη

διαθεσιμότητας του πλήρους κειμένου. Τέλος, μετά την αξιολόγηση του πλήρους κειμένου των 67 υπολειπόμενων δημοσιεύσεων, 55 αποκλείστηκαν επειδή δεν πληρούσαν τα προκαθορισμένα κριτήρια ένταξης ή δεν παρουσίαζαν συνάφεια με τον σκοπό της μελέτης.

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής, στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση συμπεριλήφθηκαν συνολικά 12 μελέτες. Οι μελέτες αυτές περιλάμβαναν συνολικά 6.269 φοιτητές νοσηλευτικής από χώρες της Ευρώπης, της Ασίας, της Αφρικής, της Αυστραλίας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, ενώ όλες βασίζονταν στη χρήση δομημένων ερωτηματολογίων για την αξιολόγηση των γνώσεων, των στάσεων και της συμπεριφοράς των συμμετεχόντων σχετικά με την πρόληψη και τη φροντίδα των ελκών πίεσης. Η διαδικασία επιλογής των μελετών παρουσιάζεται στο διάγραμμα ροής PRISMA 2020 (Σχήμα 1).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η νοσηλευτική φροντίδα των ελκών πίεσης αποτελεί βασικό πυλώνα τόσο της πρόληψης όσο και της θεραπευτικής αντιμετώπισής τους. Η αποτελεσματική εφαρμογή τεκμηριωμένων παρεμβάσεων προϋποθέτει επαρκές επίπεδο γνώσεων, θετικές στάσεις και κατάλληλες δεξιότητες εκ μέρους των μελλοντικών επαγγελματιών υγείας. Ωστόσο, η αυξανόμενη επίπτωση των ελκών πίεσης

και η αναγνώρισή τους ως δείκτη ποιότητας της νοσηλευτικής φροντίδας εγείρουν προβληματισμούς σχετικά με την επάρκεια της προπτυχιακής εκπαίδευσης των φοιτητών νοσηλευτικής. Η παρούσα ανασκόπηση ανέδειξε σημαντικές διαφοροποιήσεις στο επίπεδο γνώσεων, στις στάσεις και στους παράγοντες που επηρεάζουν την ετοιμότητα των φοιτητών για την πρόληψη και τη διαχείριση των ελκών πίεσης.

Στην μελέτη των Yoltay & Özşaker,¹⁹ στην οποία συμμετείχαν 284 φοιτητές νοσηλευτικής, κατέδειξε ότι το συνολικό επίπεδο γνώσεων σχετικά με την πρόληψη των ελκών πίεσης κυμαινόταν από χαμηλό έως μέτριο (μέση βαθμολογία 13,06, εύρος 5–19), ενώ κανένας συμμετέχων δεν πέτυχε τη μέγιστη βαθμολογία στο εργαλείο αξιολόγησης γνώσεων (PUPKAI-T). Στατιστικά σημαντικές διαφορές παρατηρήθηκαν μεταξύ της βαθμολογίας γνώσεων και της προηγούμενης εφαρμογής προληπτικών παρεμβάσεων κατά την κλινική άσκηση ($Z=2,122$, $p=0,034$), καθώς και της λήψης πρόσθετης εκπαίδευσης από άλλες πηγές ($Z=2,025$, $p=0,043$). Αντίθετα, οι στάσεις των φοιτητών απέναντι στην πρόληψη των ελκών πίεσης αξιολογήθηκαν ως θετικές, με μέση βαθμολογία 75,7% στην κλίμακα APUP, χωρίς να παρατηρηθούν σημαντικές διαφορές μεταξύ των επιμέρους ομάδων.

Ανάλογα ευρήματα αναφέρθηκαν από τους Cukljek et al.,¹⁸ οι οποίοι αξιολόγησαν τις στάσεις 326 φοιτητών νοσηλευτικής και 114 επαγγελματιών νοσηλευτών. Οι φοιτητές νοσηλευτικής παρουσίασαν υψηλότερη συνολική βαθμολογία στάσεων (78,65%, $M=41,45$) συγκριτικά με τους φοιτητές βοηθών νοσηλευτή ($M=40,58$), ενώ το 75,45% των συμμετεχόντων πέτυχε βαθμολογία $\geq 75\%$, ένδειξη ιδιαίτερα θετικών στάσεων απέναντι στην πρόληψη των ελκών πίεσης. Επιπλέον, οι φοιτητές νοσηλευτικής σημείωσαν υψηλότερο ποσοστό θετικών στάσεων (82,7%) σε σχέση με τους επαγγελματίες νοσηλευτές (71,92%). Στατιστικά σημαντικές διαφορές καταγράφηκαν στις διαστάσεις που αφορούσαν τη σημασία της πρόληψης ($p<0,001$) και την προσωπική ευθύνη για την εφαρμογή προληπτικών παρεμβάσεων ($p<0,001$), γεγονός που υποδηλώνει ότι οι φοιτητές αναγνωρίζουν τον καθοριστικό τους ρόλο στην πρόληψη των ελκών πίεσης.

Αντίστοιχα οι Sucu & Kilic,⁶ διερεύνησαν τις γνώσεις και τις στάσεις 196 φοιτητών νοσηλευτικής σχετικά με την πρόληψη των ελκών πίεσης. Τα χαμηλότερα ποσοστά ορθών απαντήσεων καταγράφηκαν στις ενότητες της αιτιολογίας και ανάπτυξης των ελκών πίεσης (32,3%) και της ταξινόμησης και αξιολόγησης των βλαβών (33,5%), ενώ υψηλότερες επιδόσεις παρατηρήθηκαν στη διατροφή (68,9%) και στην αξιολόγηση του

κινδύνου (52,3%). Ιδιαίτερα περιορισμένες αποδείχθηκαν οι γνώσεις σχετικά με τα προληπτικά μέτρα που αφορούν τη μείωση των δυνάμεων πίεσης και διάτμησης, όπου καταγράφηκε ο μεγαλύτερος αριθμός λανθασμένων απαντήσεων. Παρά το περιορισμένο επίπεδο γνώσεων, οι φοιτητές εξέφρασαν υψηλή αυτοπεποίθηση ως προς την ικανότητά τους να συμβάλλουν στην πρόληψη των ελκών πίεσης ($M=3,17$, $SD=0,52$). Οι υψηλότερες βαθμολογίες αφορούσαν την αντίληψη ότι η πρόληψη των ελκών πίεσης αποτελεί προτεραιότητα της νοσηλευτικής φροντίδας ($M=3,82$, $SD=0,42$), καθώς και την ανάγκη ιδιαίτερης προσοχής κατά την εφαρμογή προληπτικών παρεμβάσεων ($M=3,53$, $SD=0,58$). Παράλληλα, ιδιαίτερα υψηλές ήταν και οι βαθμολογίες στις διαστάσεις της προσωπικής ευθύνης και της αυτοπεποίθησης, καθώς οι περισσότεροι φοιτητές δήλωσαν ότι θεωρούν καθήκον τους την πρόληψη των ελκών πίεσης ($M=3,67$, $SD=0,56$) και αναγνώρισαν ότι τα έλκη πίεσης μπορούν να προληφθούν ακόμη και σε ασθενείς υψηλού κινδύνου ($M=3,75$, $SD=0,50$).

Οι Mather et al.,²⁰ διερεύνησαν το επίπεδο γνώσεων φοιτητών νοσηλευτικής σχετικά με την πρόληψη των ελκών πίεσης, αξιοποιώντας το εργαλείο Pressure Ulcer Knowledge Assessment Instrument (PUKAT). Τα αποτελέσματα ανέδειξαν ότι οι φοιτητές παρουσίασαν μέτριο συνολικό επίπεδο

γνώσεων, με σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των επιμέρους γνωστικών πεδίων. Οι υψηλότερες επιδόσεις καταγράφηκαν στις ενότητες που αφορούσαν την αξιολόγηση του κινδύνου και την αναγνώριση των παραγόντων που προδιαθέτουν στην ανάπτυξη ελκών πίεσης, ενώ σημαντικά χαμηλότερες ήταν οι επιδόσεις στις γνώσεις σχετικά με τα προληπτικά μέτρα, τη χρήση υποστηρικτικών επιφανειών, τη διαχείριση των δυνάμεων πίεσης και διάτμησης, καθώς και τη σωστή επιλογή θεραπευτικών παρεμβάσεων. Επιπλέον, οι συγγραφείς διαπίστωσαν ότι οι φοιτητές μεγαλύτερων ετών φοίτησης και όσοι διέθεταν μεγαλύτερη κλινική εμπειρία σημείωσαν σημαντικά υψηλότερες βαθμολογίες συγκριτικά με τους πρωτοετείς φοιτητές. Η διαφορά αυτή υποδηλώνει ότι η συστηματική κλινική άσκηση και η σταδιακή ενσωμάτωση της θεωρητικής γνώσης στην κλινική πράξη συμβάλλουν ουσιαστικά στη βελτίωση της επάρκειας των φοιτητών σχετικά με την πρόληψη των ελκών πίεσης. Παράλληλα, οι συγγραφείς υπογράμμισαν ότι, παρά τη σταδιακή βελτίωση των γνώσεων κατά τη διάρκεια της φοίτησης, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικά γνωστικά κενά σε βασικά αντικείμενα της πρόληψης και της διαχείρισης των ελκών πίεσης.

Αντίστοιχα οι Fernandes et al.,²¹ αξιολόγησαν τις γνώσεις και τις στάσεις φοιτητών νοσηλευτικής απέναντι στην πρόληψη των

ελκών πίεσης και διαπίστωσαν ότι το επίπεδο γνώσεων παρέμενε χαμηλότερο από το επιθυμητό, παρά το γεγονός ότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες αναγνώριζαν τη σοβαρότητα του προβλήματος και τη σημασία της πρόληψης. Οι φοιτητές εμφάνισαν καλύτερες επιδόσεις στις ερωτήσεις που σχετίζονταν με την αναγνώριση των παραγόντων κινδύνου και την αξιολόγηση της κινητικότητας των ασθενών, ενώ δυσκολεύτηκαν περισσότερο σε ζητήματα που αφορούσαν τη συχνότητα αλλαγής θέσης, τη χρήση εξειδικευμένων επιφανειών αποφόρτισης και τις σύγχρονες κατευθυντήριες οδηγίες. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασε το γεγονός ότι οι φοιτητές που είχαν προηγούμενη συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα ή είχαν δεχθεί επιπλέον θεωρητική και κλινική εκπαίδευση παρουσίασαν σημαντικά υψηλότερες βαθμολογίες γνώσεων. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνει ότι η συμπληρωματική εκπαίδευση και η συνεχής επιμόρφωση μπορούν να ενισχύσουν ουσιαστικά την ικανότητα των φοιτητών να εφαρμόζουν τεκμηριωμένες πρακτικές πρόληψης.

Παρόμοια ήταν και τα ευρήματα της μελέτης των Szymański et al.,²² στην οποία αξιολογήθηκαν οι γνώσεις φοιτητών νοσηλευτικής σχετικά με τα έλκη πίεσης και τις σύγχρονες θεραπευτικές προσεγγίσεις. Οι συγγραφείς διαπίστωσαν ότι, παρά το γεγονός ότι οι περισσότεροι φοιτητές ήταν σε

θέση να αναγνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά των ελκών πίεσης, σημαντικό ποσοστό εμφάνισε ελλιπή γνώση όσον αφορά την ταξινόμηση των σταδίων, την επιλογή κατάλληλων επιθεμάτων, τη διαχείριση του μικρό-περιβάλλοντος του τραύματος και τις ενδείξεις εφαρμογής σύγχρονων θεραπευτικών τεχνικών. Επιπλέον, παρατηρήθηκε ότι οι τελειόφοιτοι φοιτητές παρουσίασαν σημαντικά καλύτερες επιδόσεις συγκριτικά με τους φοιτητές των πρώτων ετών, γεγονός που αποδίδεται στην αυξημένη έκθεση στην κλινική πράξη. Ωστόσο, ακόμη και στους τελειόφοιτους διαπιστώθηκαν σημαντικές ελλείψεις σε εξειδικευμένα αντικείμενα της θεραπείας και της τεκμηριωμένης κλινικής πρακτικής, γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης του προγράμματος σπουδών.

Οι Ursavas & Iseri,²³ διερεύνησαν το επίπεδο γνώσεων και τις στάσεις των φοιτητών νοσηλευτικής απέναντι στην πρόληψη των ελκών πίεσης, αναδεικνύοντας σημαντικές ελλείψεις στην κατανόηση των διεθνών κατευθυντήριων οδηγιών. Παρότι οι συμμετέχοντες αναγνώριζαν τη σοβαρότητα των ελκών πίεσης και τη σημασία της πρόληψής τους, οι γνώσεις τους σχετικά με τις ενδεδειγμένες παρεμβάσεις πρόληψης και αντιμετώπισης κρίθηκαν ανεπαρκείς. Ειδικότερα, οι φοιτητές δυσκολεύονταν να αναγνωρίσουν τις κατάλληλες στρατηγικές

ανακούφισης της πίεσης, τη σωστή χρήση εξειδικευμένων υποστηρικτικών επιφανειών, καθώς και τη συχνότητα επανατοποθέτησης των ασθενών υψηλού κινδύνου. Παράλληλα, οι συγγραφείς διαπίστωσαν ότι οι φοιτητές που είχαν ολοκληρώσει περισσότερες ώρες κλινικής άσκησης ή είχαν παρακολουθήσει οργανωμένα εκπαιδευτικά προγράμματα παρουσίαζαν σημαντικά υψηλότερες βαθμολογίες γνώσεων και μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση κατά την εφαρμογή προληπτικών παρεμβάσεων. Το εύρημα αυτό υπογραμμίζει τον καθοριστικό ρόλο της βιωματικής μάθησης και της άμεσης επαφής με ασθενείς στην ανάπτυξη των απαραίτητων επαγγελματικών δεξιοτήτων.

Ανάλογα συμπεράσματα προέκυψαν και από τη μελέτη των Isa et al.,²⁴ στην οποία αξιολογήθηκαν τόσο οι θεωρητικές γνώσεις όσο και οι στάσεις των φοιτητών απέναντι στην πρόληψη των ελκών πίεσης. Οι συγγραφείς διαπίστωσαν ότι, παρά τη θετική στάση των περισσότερων συμμετεχόντων, το συνολικό επίπεδο γνώσεων παρέμενε χαμηλότερο από τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα. Οι μεγαλύτερες ελλείψεις αφορούσαν την ταξινόμηση των ελκών πίεσης, την αναγνώριση των πρώιμων κλινικών σημείων, καθώς και την εφαρμογή τεκμηριωμένων πρωτοκόλλων πρόληψης. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι η προηγούμενη συμμετοχή σε κλινική εκπαίδευση και η χρήση επιστημονικών κατευθυντήριων

οδηγιών ως πηγή μάθησης σχετίζονταν με σημαντικά καλύτερες επιδόσεις. Οι φοιτητές που βασίζονταν κυρίως σε σύγχρονες επιστημονικές πηγές εμφάνιζαν υψηλότερη ικανότητα λήψης κλινικών αποφάσεων και καλύτερη κατανόηση των παραγόντων κινδύνου σε σύγκριση με όσους στηρίζονταν αποκλειστικά στις πανεπιστημιακές σημειώσεις ή στην προσωπική εμπειρία.

Η μελέτη των Murugiah et al.,²⁵ επικεντρώθηκε στην αξιολόγηση της γνώσης των φοιτητών σχετικά με τις διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες για την πρόληψη των ελκών πίεσης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες διέθεταν βασικές θεωρητικές γνώσεις, ωστόσο παρουσίαζαν δυσκολίες στην πρακτική εφαρμογή τους στην καθημερινή κλινική πράξη. Ιδιαίτερα περιορισμένες ήταν οι γνώσεις σχετικά με την αξιολόγηση του κινδύνου, τη χρήση ειδικών επιφανειών υποστήριξης, τη διαχείριση της υγρασίας του δέρματος και την εφαρμογή εξατομικευμένων προγραμμάτων πρόληψης. Αξιοσημείωτο ήταν επίσης ότι οι φοιτητές που είχαν μεγαλύτερη έκθεση σε κλινικά περιστατικά εμφάνιζαν υψηλότερα επίπεδα γνώσεων και μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση κατά τη λήψη αποφάσεων. Αντίθετα, οι συμμετέχοντες με περιορισμένη κλινική εμπειρία δήλωσαν ότι αισθάνονταν ανεπαρκώς προετοιμασμένοι να αναλάβουν αυτόνομα τη φροντίδα ασθενών με έλκη πίεσης, γεγονός που αναδεικνύει τη σημασία

της πρώιμης ένταξης των φοιτητών σε οργανωμένα κλινικά περιβάλλοντα.

Οι Usher et al.,⁸ διερεύνησαν τις γνώσεις των φοιτητών νοσηλευτικής σχετικά με την πρόληψη των ελκών πίεσης, διαπιστώνοντας ότι, παρά την αναγνώριση της σοβαρότητας του προβλήματος, το συνολικό επίπεδο γνώσεων παρέμενε ανεπαρκές. Οι μεγαλύτερες δυσκολίες εντοπίστηκαν στην αναγνώριση των παραγόντων κινδύνου, στη χρήση εργαλείων αξιολόγησης κινδύνου και στην εφαρμογή τεκμηριωμένων προληπτικών παρεμβάσεων. Αντίθετα, οι φοιτητές εμφάνισαν καλύτερες επιδόσεις σε ερωτήματα που αφορούσαν τις γενικές αρχές της νοσηλευτικής φροντίδας και τη σημασία της πρόληψης. Οι συγγραφείς υπογράμμισαν ότι η ενίσχυση της εκπαίδευσης μέσω προσομοιώσεων και οργανωμένων κλινικών ασκήσεων μπορεί να βελτιώσει ουσιαστικά τις γνώσεις και την ετοιμότητα των φοιτητών.

Η μελέτη των Garrigues et al.,²⁶ επικεντρώθηκε στην αξιολόγηση των γνώσεων και των στάσεων των φοιτητών απέναντι στις διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες για την πρόληψη των ελκών πίεσης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι φοιτητές διέθεταν θετική στάση απέναντι στη σημασία της πρόληψης, ωστόσο δεν ήταν επαρκώς εξοικειωμένοι με τις πλέον σύγχρονες τεκμηριωμένες οδηγίες. Ειδικότερα, σημαντικά γνωστικά κενά εντοπίστηκαν στην

επιλογή κατάλληλων προληπτικών παρεμβάσεων, στη χρήση εξειδικευμένων επιφανειών αποφόρτισης, καθώς και στη λήψη αποφάσεων κατά την κλινική αντιμετώπιση ασθενών υψηλού κινδύνου. Οι συγγραφείς κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η εκπαίδευση των φοιτητών θα πρέπει να βασίζεται περισσότερο στις διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες και στις αρχές της τεκμηριωμένης νοσηλευτικής πρακτικής.

Τέλος, η πολυκεντρική μελέτη των Simonetti et al.,²⁷ στην οποία συμμετείχαν φοιτητές νοσηλευτικής από διαφορετικά πανεπιστήμια, ανέδειξε ότι το επίπεδο γνώσεων σχετικά με τις κατευθυντήριες οδηγίες πρόληψης των ελκών πίεσης ήταν χαμηλότερο από το επιθυμητό. Παρότι οι συμμετέχοντες αναγνώριζαν ότι η πρόληψη αποτελεί βασική νοσηλευτική ευθύνη, σημαντικός αριθμός φοιτητών δεν ήταν σε θέση να εφαρμόσει σωστά τις συστάσεις των διεθνών οδηγιών στην κλινική πράξη. Επιπλέον, οι συγγραφείς διαπίστωσαν ότι οι τελειόφοιτοι φοιτητές και όσοι είχαν μεγαλύτερη κλινική εμπειρία παρουσίαζαν σημαντικά καλύτερες επιδόσεις συγκριτικά με τους φοιτητές των πρώτων ετών, γεγονός που υποδηλώνει ότι η πρόοδος των σπουδών και η κλινική άσκηση συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων (Πίνακας 1).

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παρούσα συστηματική ανασκόπηση είχε ως σκοπό τη διερεύνηση των γνώσεων, των στάσεων και της συμπεριφοράς των φοιτητών νοσηλευτικής σχετικά με την πρόληψη και τη φροντίδα των ελκών πίεσης. Τα ευρήματα των δώδεκα μελετών που συμπεριλήφθηκαν καταδεικνύουν ότι, παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των χωρών στις οποίες πραγματοποιήθηκαν, οι φοιτητές νοσηλευτικής παρουσιάζουν γενικά ανεπαρκές έως μέτριο επίπεδο γνώσεων, ενώ παράλληλα διατηρούν θετικές στάσεις απέναντι στην πρόληψη και τη φροντίδα των ελκών πίεσης.

Ένα από τα σημαντικότερα ευρήματα της παρούσας ανασκόπησης είναι ότι οι γνωστικές ελλείψεις εντοπίζονται κυρίως σε εξειδικευμένα αντικείμενα, όπως η αιτιολογία και η παθοφυσιολογία των ελκών πίεσης, η ταξινόμηση των σταδίων, η αξιολόγηση του κινδύνου, η εφαρμογή των διεθνών κατευθυντήριων οδηγιών, καθώς και η επιλογή κατάλληλων προληπτικών και θεραπευτικών παρεμβάσεων. Αντίθετα, οι φοιτητές φαίνεται να διαθέτουν καλύτερη γνώση σε γενικότερα θέματα, όπως η σημασία της πρόληψης και η αναγνώριση των βασικών παραγόντων κινδύνου. Τα ευρήματα αυτά συμφωνούν με προηγούμενες διεθνείς μελέτες, οι οποίες αναφέρουν ότι η θεωρητική εκπαίδευση δεν επαρκεί από μόνη της για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων

γνώσεων και κλινικών δεξιοτήτων στη διαχείριση των ελκών πίεσης.

Παρά το χαμηλό επίπεδο γνώσεων, σχεδόν όλες οι μελέτες ανέδειξαν ότι οι φοιτητές νοσηλευτικής διατηρούν θετικές στάσεις απέναντι στην πρόληψη των ελκών πίεσης και αναγνωρίζουν ότι η πρόληψη αποτελεί βασική ευθύνη του νοσηλευτή. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες θεωρούσαν ότι η πρόληψη των ελκών πίεσης πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα της νοσηλευτικής φροντίδας και εξέφρασαν υψηλό αίσθημα προσωπικής ευθύνης για την εφαρμογή προληπτικών μέτρων. Ωστόσο, η θετική στάση δεν συνοδευόταν πάντοτε από αντίστοιχο επίπεδο γνώσεων ή αυτοπεποίθησης στην εφαρμογή τεκμηριωμένων παρεμβάσεων, γεγονός που υποδηλώνει ότι η θετική προδιάθεση των φοιτητών δεν είναι από μόνη της επαρκής για την παροχή ποιοτικής και ασφαλούς νοσηλευτικής φροντίδας.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι αρκετές από τις μελέτες ανέδειξαν ως καθοριστικό παράγοντα τη σημασία της κλινικής εμπειρίας. Οι φοιτητές μεγαλύτερων ετών φοίτησης και όσοι είχαν μεγαλύτερη συμμετοχή στην κλινική άσκηση παρουσίασαν σημαντικά υψηλότερες βαθμολογίες γνώσεων και μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση στη διαχείριση ασθενών με έλκη πίεσης. Αντίστοιχα, η συμμετοχή σε οργανωμένα εκπαιδευτικά προγράμματα,

εργαστήρια προσομοίωσης και εκπαιδευτικές παρεμβάσεις βασισμένες στην τεκμηριωμένη πρακτική συνδέθηκε με σημαντική βελτίωση των γνώσεων, της κριτικής σκέψης και της κλινικής ετοιμότητας των φοιτητών. Τα ευρήματα αυτά υποστηρίζουν τη σύγχρονη αντίληψη ότι η ανάπτυξη κλινικών δεξιοτήτων επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερα όταν η θεωρητική γνώση συνδυάζεται με βιωματική μάθηση και ενεργό συμμετοχή των φοιτητών στην κλινική πράξη.

Παράλληλα, αρκετές μελέτες ανέδειξαν ότι η χρήση σύγχρονης επιστημονικής βιβλιογραφίας, διεθνών κατευθυντήριων οδηγιών και τεκμηριωμένων πηγών πληροφόρησης σχετίζεται με υψηλότερο επίπεδο γνώσεων. Αντίθετα, οι φοιτητές που βασίζονταν κυρίως στις πανεπιστημιακές σημειώσεις ή στην περιορισμένη προσωπική εμπειρία εμφάνιζαν χαμηλότερες επιδόσεις. Το εύρημα αυτό αναδεικνύει την ανάγκη ενσωμάτωσης της τεκμηριωμένης νοσηλευτικής πρακτικής στα προγράμματα προπτυχιακών σπουδών, ώστε οι φοιτητές να εξοικειώνονται από νωρίς με την αναζήτηση, αξιολόγηση και εφαρμογή επιστημονικών δεδομένων στην κλινική πράξη.

Τα αποτελέσματα της παρούσας ανασκόπησης υποδηλώνουν επίσης ότι τα προγράμματα προπτυχιακής εκπαίδευσης παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις ως προς την έκταση και τον τρόπο

διδασκαλίας της πρόληψης και της φροντίδας των ελκών πίεσης. Η διαπίστωση αυτή ενδέχεται να εξηγεί τις αποκλίσεις που παρατηρήθηκαν μεταξύ των επιμέρους μελετών όσον αφορά το επίπεδο γνώσεων των φοιτητών. Ωστόσο, ανεξάρτητα από τις επιμέρους διαφορές, η γενική εικόνα παραμένει κοινή: οι φοιτητές ολοκληρώνουν την προπτυχιακή τους εκπαίδευση χωρίς να έχουν αποκτήσει το επιθυμητό επίπεδο γνώσεων για μία από τις συχνότερες επιπλοκές της νοσηλευτικής φροντίδας.

Η παρούσα ανασκόπηση παρουσιάζει ορισμένους περιορισμούς που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την ερμηνεία των ευρημάτων. Αρχικά, συμπεριλήφθηκαν μόνο δημοσιεύσεις στην αγγλική γλώσσα, γεγονός που ενδέχεται να οδήγησε στον αποκλεισμό σχετικών μελετών άλλων γλωσσών. Επιπλέον, οι περισσότερες μελέτες είχαν συγχρονικό σχεδιασμό και βασίστηκαν στη χρήση ερωτηματολογίων, τα οποία αξιολογούν κυρίως τις δηλωμένες γνώσεις και στάσεις και όχι την πραγματική κλινική απόδοση των φοιτητών. Τέλος, οι διαφοροποιήσεις στα εργαλεία μέτρησης και στα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών δυσχεραίνουν την άμεση σύγκριση των αποτελεσμάτων μεταξύ των μελετών.

Συνολικά, τα ευρήματα της παρούσας ανασκόπησης καταδεικνύουν ότι η ενίσχυση της προπτυχιακής εκπαίδευσης αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη βελτίωση της

ποιότητας της νοσηλευτικής φροντίδας των ασθενών με έλκη πίεσης. Η ενσωμάτωση περισσότερων ωρών κλινικής άσκησης, η αξιοποίηση εκπαιδευτικών προσομοιώσεων υψηλής πιστότητας, η συστηματική διδασκαλία των διεθνών κατευθυντήριων οδηγιών και η ενίσχυση της τεκμηριωμένης νοσηλευτικής πρακτικής μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη των γνώσεων, των δεξιοτήτων και της κριτικής σκέψης των μελλοντικών νοσηλευτών. Με τον τρόπο αυτό αναμένεται να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των προληπτικών παρεμβάσεων, να μειωθεί η συχνότητα εμφάνισης των ελκών πίεσης και να βελτιωθεί συνολικά η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα συστηματική ανασκόπηση ανέδειξε ότι οι φοιτητές νοσηλευτικής εμφανίζουν, στη μεγάλη πλειονότητα των μελετών, ανεπαρκές επίπεδο γνώσεων σχετικά με την πρόληψη και τη φροντίδα των ελκών πίεσης, παρά το γεγονός ότι οι στάσεις τους απέναντι στην πρόληψη και τη διαχείρισή τους είναι κατά κανόνα θετικές. Τα σημαντικότερα γνωστικά ελλείμματα αφορούν την αναγνώριση των παραγόντων κινδύνου, την ταξινόμηση των ελκών πίεσης, την εφαρμογή προληπτικών μέτρων και την αξιοποίηση των σύγχρονων κατευθυντήριων οδηγιών στην κλινική πράξη.

Παράλληλα, διαπιστώθηκε ότι η συμμετοχή των φοιτητών σε οργανωμένα εκπαιδευτικά προγράμματα, η συστηματική κλινική άσκηση, η χρήση τεκμηριωμένης επιστημονικής βιβλιογραφίας και η εφαρμογή σύγχρονων εκπαιδευτικών μεθόδων συμβάλλουν σημαντικά στη βελτίωση των γνώσεων, της κριτικής σκέψης, της αυτοπεποίθησης και των κλινικών δεξιοτήτων τους. Τα ευρήματα αυτά υπογραμμίζουν την ανάγκη αναθεώρησης των προγραμμάτων προπτυχιακής εκπαίδευσης, με μεγαλύτερη έμφαση στην πρόληψη και τη διαχείριση των ελκών πίεσης μέσω βιωματικών και κλινικά προσανατολισμένων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων.

Συνεπώς, κρίνεται αναγκαία η ενίσχυση της εκπαίδευσης των φοιτητών νοσηλευτικής σε προπτυχιακό επίπεδο, μέσω της ενσωμάτωσης τεκμηριωμένων κατευθυντήριων οδηγιών, προσομοιώσεων και οργανωμένης κλινικής άσκησης, ώστε οι μελλοντικοί νοσηλευτές να διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις για την αποτελεσματική πρόληψη και φροντίδα των ελκών πίεσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Demarré L, van Lancker A, van Hecke A, Verhaeghe S, Grypdonck M, Lemey J, et al. The cost of prevention and treatment of pressure ulcers: a systematic review. Int J

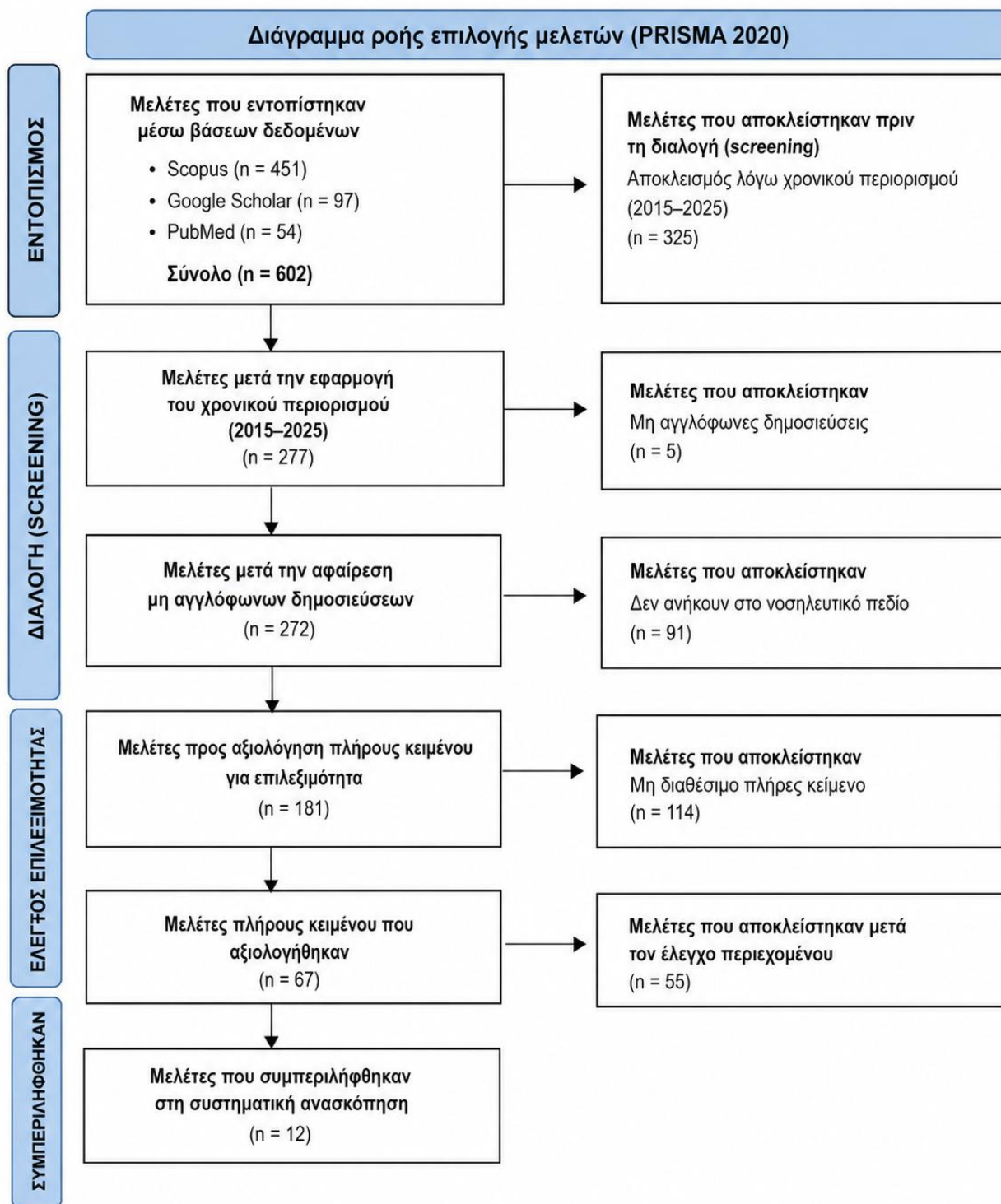
-
- Nurs Stud. 2015;52(9):1753–1765.
<https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2015.06.006>.
2. Dreyfus J, Gayle J, Trueman P, Delhougne G, Siddiqui A. Assessment of risk factors associated with hospital-acquired pressure injuries and impact on health care utilization and cost outcomes in US hospitals. *Am J Med Qual*. 2018;33(3):208–216.
<https://doi.org/10.1177/1062860617746741>.
3. McEvoy N, Avsar P, Patton D, Curley G, Kearney CJ, Moore Z. The economic impact of pressure ulcers among patients in intensive care units: a systematic review. *J Tissue Viability*. 2021;30(1):10–17.
<https://doi.org/10.1016/j.jtv.2020.12.004>.
4. Polancich S, Miltner R, Poe T, Williamson J, Vander Noot R, Shirey M. Cost of quality pilot: a systematic methodology for examining the cost of pressure injury. *J Healthc Qual*. 2020;42(5):e1–e9.
<https://doi.org/10.1097/JHQ.00000000000000248>.
5. Li Z, Lin F, Thalib L, Chaboyer W. Global prevalence and incidence of pressure injuries in hospitalized adult patients: a systematic review and meta-analysis. *J Nurs Stud*. 2020;103:103546.
<https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2020.103546>.
6. Sucu GD, Kilic HF. Knowledge and attitudes of Turkish nursing students towards pressure injury prevention. *J Tissue Viability*. 2021;30(1):16–23.
<https://doi.org/10.1016/j.jtv.2021.08.003>.
7. Gaspar S, Peralta M, Marques A, Budri A, Gaspar de Matos M. Effectiveness of hospital-acquired pressure ulcer prevention: a systematic review. *Int Wound J*. 2020;17(5):1087–1102.
<https://doi.org/10.1111/iwj.13147>.
8. Usher K, Woods C, Brown J, Power T, Lea J, Hutchinson M, et al. Australian nursing students' knowledge and attitudes towards pressure injury prevention: a cross-sectional study. *Int J Nurs Stud*. 2018;81:14–20.
<https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2017.12.004>.
9. Yilmazer T, Inkaya B, Tuzer H. Care under the guidance of pressure injury prevention protocol: a nursing home sample. *Br J Community Nurs*. 2019;24(Sup12):S26–S33.
<https://doi.org/10.12968/bjcn.2019.24.sup12.s26>.
10. Dalvand S, Ebadi A, Gheshlagh RG. Nurses' knowledge on pressure injury prevention: a systematic review and meta-analysis. *Clin Cosmet Investig Dermatol*. 2018;11:613–620.
<https://doi.org/10.2147/CCID.S186381>.
-

11. De Meyer D, Verhaeghe S, Van Hecke A, Beeckman D. Knowledge of nurses and nursing assistants about pressure ulcer prevention: a survey in 16 Belgian hospitals using PUKAT 2.0 tool. *J Tissue Viability*. 2019;28(2):59–69. <https://doi.org/10.1016/j.jtv.2019.03.002>.
12. Ebi WE, Hirko GF, Mijena DA. Nurses' knowledge to pressure ulcer prevention in public hospitals in Wollega: a cross-sectional study. *BMC Nurs*. 2019;18:20. <https://doi.org/10.1186/s12912-019-0346-y>.
13. Avsar P, Patton D, O'Connor T, Moore Z. Do we still need to assess nurses' attitudes towards pressure ulcer prevention? A systematic review. *J Wound Care*. 2020;29(9):e1–e10. <https://doi.org/10.12968/jowc.2020.29.9.496>.
14. Kim G, Park M, Kim H. The effect of pressure injury training for nurses: a systematic review and meta-analysis. *Adv Skin Wound Care*. 2020;33(3):1–11. <https://doi.org/10.1097/01.ASW.0000653121.00000.0000>.
15. Sengul T, Karadag A. Determination of nurses' knowledge on prevention of pressure ulcers: the case of Turkey. *J Tissue Viability*. 2020;29(4):337–341. <https://doi.org/10.1016/j.jtv.2020.06.005>.
16. Kara H, Arikan F, Kahyaoglu A. Student nurse knowledge of and attitudes toward pressure injury prevention: how sufficient is undergraduate education? *Adv Skin Wound Care*. 2021;34(9):473–480. <https://doi.org/10.1097/01.ASW.0000767332.40833.28>.
17. Wu J, Wang B, Zhu L, Jia X. Nurses' knowledge on pressure ulcer prevention: an updated systematic review and meta-analysis. *Front Public Health*. 2022;10:964680. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.964680>.
18. Cukljek S, Ljubas A, Ficko SL, Hosnjak AM, Friganovi A, Kurtovic B, et al. Croatian nurses' and nursing students' attitudes towards pressure ulcer prevention. *J Tissue Viability*. 2023;32(4):493–498. <https://doi.org/10.1016/j.jtv.2023.10.006>.
19. Yoltay HE, Özşaker E. Pressure injury knowledge and attitudes of senior nursing students. *Adv Skin Wound Care*. 2024;37(1):1–5. <https://doi.org/10.1097/ASW.0000000000000008>.
20. Mather C, Jacques A, Prior SJ. Australian first-year nursing student knowledge and attitudes on pressure injury prevention: a three-year educational intervention survey study. *Nurs Rep*. 2022;12:431–445.

-
- <https://doi.org/10.3390/nursrep12030042>.
21. Fernandes CS, Lima A, Santos M. Pressure injury prevention: attitudes and knowledge of nursing students. *J Nurs Health*. 2021;11(3):1–8. <https://periodicos.ufpel.edu.br/ojs2/index.php/enfermagem/article/view/20924>.
22. Szymański S, Porębska E, Sipak-Szmigiel O. Knowledge of nursing students on prevention and treatment of pressure ulcers. *Pol Przegl Chir*. 2020;92(3):22–25. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0014.0508>.
23. Ursavaş FE, İşeri Ö. Effects of education about prevention of pressure ulcer on knowledge and attitudes of nursing students. *J Tissue Viability*. 2020;29(4):331–336. <https://doi.org/10.1016/j.jtv.2020.06.006>.
24. Isa R, Zuri NA, Tuan Mat TNA. Knowledge and attitude on pressure ulcer prevention among nursing students in UiTM Selangor. *Health Scope*. 2019;1:1–6. <https://ir.uitm.edu.my/54738/1/54738.pdf>.
25. Murugiah S, Ramuni K, Das U, et al. The knowledge of pressure ulcer among nursing students and related factors. *Enferm Clin*. 2019;30(S5):41–45. <https://doi.org/10.1016/j.enfcli.2019.11.019>.
26. Garrigues LJ, Cartwright JC, Bliss DZ. Attitudes of nursing students about pressure injury prevention. *J Wound Ostomy Continence Nurs*. 2017;44(2):123–128. <https://doi.org/10.1097/WON.0000000000000302>.
27. Simonetti V, Comparcini D, Flacco ME, Di Giovanni P, Cicolini G. Nursing students' knowledge and attitude on pressure ulcer prevention evidence-based guidelines: a multicenter cross-sectional study. *Nurse Educ Today*. 2015;35(4):573–579. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2014.12.020>.
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΧΗΜΑ 1. Διάγραμμα ροής PRISMA 2020 - Flow chart της συστηματικής ανασκόπησης των γνώσεων στάσεων και συμπεριφοράς των φοιτητών νοσηλευτικής στη φροντίδα των ελκών πίεσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Χαρακτηριστικά των μελετών που επιλέχθηκαν στην ανασκόπηση των γνώσεων, στάσεων και συμπεριφοράς των φοιτητών νοσηλευτικής στη φροντίδα των ελκών πίεσης.

Συγγραφείς/Έτος	Μέθοδος/ Τοποθεσία	Δείγμα	Αποτελέσματα	Συμπεράσματα
Yoltay & Özşaker 2024	Περιγραφική Συγχρονική Μελέτη/ Τουρκία	N=170	Οι φοιτητές παρουσίασαν χαμηλό έως μέτριο επίπεδο γνώσεων σχετικά με την πρόληψη των ελκών πίεσης, ενώ οι στάσεις τους ήταν θετικές. Δεν διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ γνώσεων (PUPKAI-T) και στάσεων (APUP).	Οι γνώσεις των φοιτητών κρίθηκαν ανεπαρκείς, παρά τις θετικές στάσεις τους. Τα ευρήματα υποδεικνύουν την ανάγκη ενίσχυσης της προπτυχιακής εκπαίδευσης σχετικά με την πρόληψη των ελκών πίεσης.
Cukljek et al., 2023	Συγχρονική Μελέτη/ Κροατία	N=440	Οι φοιτητές νοσηλευτικής εμφάνισαν υψηλότερες βαθμολογίες γνώσεων και θετικότερες στάσεις συγκριτικά με τους φοιτητές βοηθών νοσηλευτή. Η πλειονότητα τόσο των φοιτητών όσο και των επαγγελματιών νοσηλευτών παρουσίασε θετικές στάσεις απέναντι στην πρόληψη των ελκών πίεσης.	Η μελέτη αναδεικνύει την ανάγκη ενίσχυσης της κλινικής εκπαίδευσης μέσω εργαστηρίων και εκπαιδευτικών παρεμβάσεων με στόχο τη βελτίωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των φοιτητών
Sucu & Kilic 2022	Συγχρονική Περιγραφική Μελέτη Συσχέτισης/ Τουρκία	N= 196	Οι φοιτητές παρουσίασαν χαμηλό επίπεδο γνώσεων, χωρίς κανείς να υπερβεί το 60% των σωστών απαντήσεων. Τα μεγαλύτερα γνωστικά ελλείμματα εντοπίστηκαν στην αιτιολογία, την ανάπτυξη, την ταξινόμηση και την πρόληψη των ελκών πίεσης. Παράλληλα, οι συμμετέχοντες εμφάνισαν θετικές στάσεις, υψηλή αυτοπεποίθηση και αίσθημα προσωπικής ευθύνης σχετικά με την πρόληψη.	Παρότι οι στάσεις ήταν θετικές, οι γνώσεις κρίθηκαν ανεπαρκείς. Διαπιστώθηκε ασθενής αλλά θετική συσχέτιση μεταξύ γνώσεων και στάσεων, γεγονός που υποστηρίζει την ανάγκη εκσυγχρονισμού του προγράμματος σπουδών.
Mather et al. 2022	Συγχρονική Μελέτη/ Αυστραλία	N=1102	Η μέση βαθμολογία γνώσεων ήταν 51,7%, ενώ οι χαμηλότερες επιδόσεις καταγράφηκαν στους πρωτοετείς φοιτητές. Οι φοιτητές με μεγαλύτερη κλινική εμπειρία παρουσίασαν σημαντικά θετικότερες στάσεις ($p=0,014$) και υψηλότερη αυτοπεποίθηση στην πρόληψη των ελκών πίεσης.	Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν χαμηλό επίπεδο γνώσεων αλλά θετικές στάσεις, οι οποίες ενισχύονται μέσω της κλινικής εκπαίδευσης. Οι συγγραφείς προτείνουν στοχευμένη εκπαιδευτική προετοιμασία ήδη από τα πρώτα έτη φοίτησης.
Fernandes et al., 2021	Ποσοτική Συγχρονική Μελέτη/ Πορτογαλία	N= 100	Οι φοιτητές διέθεταν ικανοποιητικό επίπεδο γνώσεων, ωστόσο οι στάσεις τους απέναντι στη συνολική φροντίδα των ελκών πίεσης ήταν λιγότερο θετικές σε σχέση με την πρόληψη. Διαπιστώθηκε θετική συσχέτιση μεταξύ γνώσεων και στάσεων.	Η κλινική εμπειρία και η πρακτική άσκηση συμβάλλουν ουσιαστικά στη βελτίωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των φοιτητών, γεγονός που υποστηρίζει την ανάγκη αναβάθμισης της εκπαίδευσης

Szymański et al., 2020	Συγχρονική Μελέτη/ Πολωνία	N= 203	Ποσοστό 57,6% των φοιτητών παρουσίασε ικανοποιητικό επίπεδο γνώσεων. Οι γνώσεις αυξάνονταν σημαντικά με το έτος φοίτησης και την ηλικία των συμμετεχόντων.	Η πρόοδος των σπουδών συνδέεται με υψηλότερο επίπεδο γνώσεων, ενώ οι φοιτητές αναγνωρίζουν την ανάγκη συνεχούς εκπαίδευσης σχετικά με τα έλκη πίεσης.
Ursavas & Iseri 2020 	Ημι-Πειραματική Μελέτη με Ομάδα Ελέγχου και Μετα- Αξιολόγηση /Τουρκία	N=96	Η ομάδα παρέμβασης παρουσίασε σημαντικά υψηλότερες βαθμολογίες γνώσεων σε όλες τις θεματικές ενότητες και θετικότερες στάσεις σχετικά με τη σημασία της πρόληψης, την προτεραιότητα της φροντίδας και την προσωπική ευθύνη.	Η οργανωμένη εκπαιδευτική παρέμβαση βελτίωσε σημαντικά τόσο τις γνώσεις όσο και τις στάσεις των φοιτητών, επιβεβαιώνοντας την αποτελεσματικότητα των σύγχρονων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων.
Isa et al., 2019	Περιγραφική Ποσοτική Συγχρονική Μελέτη /Μαλαισία	N= 157	Οι φοιτητές παρουσίασαν χαμηλή μέση βαθμολογία γνώσεων, κυρίως στην αξιολόγηση κινδύνου και στην πρόληψη. Παράλληλα, οι στάσεις τους ήταν θετικές, με σημαντικό ποσοστό να δηλώνει αυτοπεποίθηση στον εντοπισμό ασθενών υψηλού κινδύνου. Η συσχέτιση γνώσεων και στάσεων ήταν ασθενής.	Παρά τις περιορισμένες γνώσεις, οι περισσότεροι φοιτητές παρουσίασαν θετικές στάσεις απέναντι στην πρόληψη των ελκών πίεσης.
Murugiah et al., 2019	Συγχρονική Μελέτη /Μαλαισία	N= 98	Οι φοιτητές νοσηλευτικής σημείωσαν σημαντικά υψηλότερες βαθμολογίες γνώσεων σε σχέση με τους φοιτητές βοηθών νοσηλευτή ($p<0,05$).	Η υψηλότερη εκπαίδευση σχετίζεται με καλύτερο επίπεδο γνώσεων σχετικά με την πρόληψη και τη διαχείριση των ελκών πίεσης.
Usher et al., 2018	Πολυκεντρική Συγχρονική Μελέτη /Αυστραλία	N= 2949	Η μέση βαθμολογία γνώσεων ήταν 51,1%, με τις χαμηλότερες επιδόσεις να αφορούν την πρόληψη. Οι γνώσεις αυξάνονταν ανάλογα με το έτος σπουδών. Οι φοιτητές παρουσίασαν θετικές στάσεις, οι οποίες επηρεάζονταν από το φύλο, το επίπεδο κλινικής εμπειρίας και τη συμμετοχή σε κλινικά εργαστήρια.	Η ενίσχυση της θεωρητικής και κλινικής εκπαίδευσης αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη βελτίωση της πρόληψης και της φροντίδας των ελκών πίεσης.
Garrigues et al., 2017	Ποιοτική Μελέτη /Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής	N=16	Οι στάσεις των φοιτητών ταξινομήθηκαν σε τέσσερις κατηγορίες: αμφιθυμία, ευαισθητοποίηση, αφοσίωση και ενθουσιασμός. Οι φοιτητές με μεγαλύτερη κλινική εμπειρία παρουσίασαν υψηλότερο βαθμό δέσμευσης και θετικότερες στάσεις απέναντι στη φροντίδα των ελκών πίεσης.	Η διαμόρφωση θετικών στάσεων ξεκινά κατά την προπτυχιακή εκπαίδευση και ενισχύεται μέσω οργανωμένων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και της καθοδήγησης από έμπειρους επαγγελματίες νοσηλευτές.
Simonetti et al., 2015	Πολυκεντρική Συγχρονική Μελέτη /Ιταλία	N=742	Το επίπεδο γνώσεων διαμορφώθηκε στο 51,1%, με τις χαμηλότερες επιδόσεις στην πρόληψη και την ανάπτυξη των ελκών πίεσης. Οι γνώσεις σχετίζονταν σημαντικά με το φύλο, το έτος φοίτησης και την κλινική εμπειρία. Επιπλέον, το	Η αποτελεσματική εκπαίδευση, η εφαρμογή των κατευθυντήριων οδηγιών και η καλλιέργεια θετικών στάσεων αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για τη βελτίωση της

Τρίμηνη, ηλεκτρονική έκδοση του Τμήματος Νοσηλευτικής,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

			73,7% των φοιτητών παρουσίασε θετικές στάσεις, ενώ διαπιστώθηκε ισχυρή συσχέτιση μεταξύ γνώσεων και στάσεων ($p=0,001$).	πρόληψης των ελκών πίεσης και την αναβάθμιση της νοσηλευτικής φροντίδας.
--	--	--	--	--